

Community of Practice 2017

Aanpak en resultaten

Sturen op urgenties

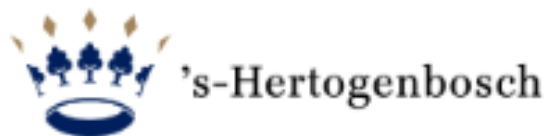
Hoe budgetten voor de openbare ruimte effectief in te zetten.

Community of Practice 2017

Partners

IBN de basis voor groei

GEMEENTE TILBURG

KennisCentrum
Natuur en
Leefomgeving

Inleiding

In de leefomgeving gebeurt veel: consequenties van klimaatveranderingen, participatie, nieuwe contracten, faciliteren gezondheid en nog veel meer. Om studenten de juiste bagage mee te geven is een intensieve samenwerking met het werkveld noodzakelijk, alleen het werkveld weet wat de urgente thema's zijn.

Om een beproefde methode om kennis uit het werkveld te bundelen en te maximaal te benutten is een Community of Practice. Een tijdelijk maar intensief samenwerkingsverband waar alle deelnemers uitgedaagd worden kennis in te brengen en te ontwikkelen.

Deze presentatie geeft u een idee wat de thema's waren en wat het heeft opgeleverd, voor zowel het werkveld als het onderwijs.

Caroline de Feijter en Paul van der Donk
Management van de leefomgeving

De wereld van o.r.

kennisplatform
CROW

Nationaal Congres Beheer Openbare Ruimte 2017

Midden in de Maatschappij

Wat is de invloed van de sterk veranderende maatschappij op ons vak? Wat vraagt dat van ons als professionals en hoe kunnen we hierop voorsorteren? Wat kan de sector bijdragen aan de aanpak van urgente maatschappelijke opgaven? Hoe kunnen wij onze expertise inzetten om optimaal maatschappelijk rendement te realiseren?

De wereld van...

‘Wat levert die o.r. mij eigenlijk op?’

‘Heb ik een goed idee, wordt het weer niet gewaardeerd door de opdrachtgever!’

‘De opdrachtgever verwacht van de aannemer dat deze de burgerparticipatie stimuleert, faciliteert en organiseert. In geval de burgers zelf met een initiatief komen dan dient de aannemer dit te faciliteren.’

(gem. Tilburg)

Casus IBN facilitair

Tiny van Schijndel:
'Hoe kunnen we zorgen dat bij een aanbesteding
alle kosten (dus ook maatschappelijke kosten)
worden meegenomen?'

Context casus IBN facilitair

IBN moet concurreren met commerciële bedrijven. Daardoor moet men werken voor scherpe en marktconforme tarieven. IBN is zich bewust van haar maatschappelijke rol. Als er daardoor kosten op andere plaatsen binnen een gemeente ontstaan, dan ziet men dat veelal. Maar de gemeente hiervan bewust maken, vraagt om een breder netwerk bij diezelfde gemeente (andere ingangen dan tot nu toe).

De projectleider van een aanbesteding heeft veelal niet de zorg van het verlies van arbeidsplaatsen elders in de organisatie. Dat wil IBN aan elkaar 'knopen'.

Casus gemeente Dordrecht

‘Met de ervaringen uit de vorige pilots het doel *burger tevredenheid* in een nieuwe aanbesteding vormgeven en in een nieuwe pilot aanbesteden.’

Context casus Dordrecht

Gemeente Dordrecht heeft de nodige ervaring met het anders aanbesteden van onderhoud openbare ruimte. Het Effectbestek is een hiervan een goed voorbeeld en is bekend in heel Nederland. Het effectbestek is niet de enige ontwikkeling die Dordrecht heeft gedaan, ook het Participatiebestek maakt onderdeel uit van de zoektocht naar meerwaarde.

De gemeente propageert namelijk met deze beweging dat het beheer van de o.r. niet een doel op zich is maar dat investeren in de o.r. een impact moet hebben op de maatschappij. De impact die de gemeente voor ogen heeft is een sterkere samenleving, meer sociale cohesie.

De effecten zijn echter moeilijk meetbaar en daarom de aannemer lastig af te rekenen.

Casus gemeente Tilburg

'Hoe kunnen we 100% duurzaam inkopen in 2020?'

Context casusTilburg

De afdeling 'Ruimtelijke uitvoering' wil uiteraard voldoen aan het gestelde doel. Echter, men wil ook dat duurzaamheid werkelijkheid wordt in de praktijk buiten en dan wel op een structurele wijze. De afdeling realiseert zich dat bij ruimtelijke ontwikkeling, in de fase van de planvorming het meeste effect op duurzaamheid kan worden behaald. Dan worden keuzes gemaakt ten aanzien van ontwerp, ligging, materialen, afvalstromen, energieverbruik en inzet van duurzame(re) technieken. Vervolgens moet er beheerd worden. Dan is het effect van de beheerders op duurzaamheid nog maar gering. Dat houdt daarmee automatisch in dat duurzaamheid niet kan zonder meedenkers vanuit beheer. Daarmee vraagt duurzaamheid om betrokkenheid bij een vroegtijdig stadium bij ruimtelijke ontwikkelingen: opschuiven in de keten. Dan is beheer een logisch onderdeel van het ontwerp en tevens een onderdeel van de aanbestedingscriteria.

Casus gemeente 's-Hertogenbosch

‘Hoe kan de gehanteerde werkwijze bij de succesvolle revitalisering van de wijk Sparrenburg leiden tot een blauwdruk voor de aanstaande revitaliserings binnen de gemeente ‘s-Hertogenbosch?’

Context casus 's-Hertogenbosch

- De gemeente 's-Hertogenbosch is op dit moment bezig met het revitaliseren van de wijk Sparrenburg. De openbare ruimte van deze wijk, die gebouwd is eind jaren zeventig / begin jaren tachtig (typische bloemkoolwijk), is aan het einde van haar technische levensduur. De daadwerkelijke revitalisering van de openbare ruimte van de wijk gebeurt in intensieve samenwerking met de wijkraad Sparrenburg. Deze wijkraad wordt gevoed door de input van buurtambassadeurs. Deze buurtambassadeurs vertegenwoordigen ieder een hofje uit de buurt, waardoor de gehele wijk evenwichtig gerepresenteerd wordt. Deze samenwerking is dermate succesvol dat de gemeente 's-Hertogenbosch een 'blauwdruk' van deze samenwerking wil voor de hierna volgende revitaliseringsprojecten, zoals de in Rosmalen-Noord gelegen wijk De Overmaat.
- Het succes van deze samenwerking uit zich in een tevredenheidscijfer van een 7.5 (1.3 boven het gemiddelde). Deze hoge tevredenheid wordt daarnaast behaald met lage beheerkosten per m². Oftewel een succesverhaal waar de gemeente 's-Hertogenbosch vervolg aan wil geven!

De weg er naar toe..

Intensieve sessies met alle deelnemers

Input van experts, afhankelijk van de thema's

WAT IS TEVREDENHEID?
- SNECHTID / SNECHTID AFHANDELING
- COMMUNICATIE

DOEL: TEVREDEN BURGER
MIDDEL: OPENBARE RUIMTE

TEVREDENHEID ≠ PARTICIPATIE

WIJZE VAN SAMENWERKEN
ORJOT (HEDE) BEPAALD DOOR
CONTRACT VOORT → VERTROUWEN →
KPI'S SAMEN BEPALEN

1. DOELSTELLINGEN
2. SAMEN KPI'S VASTSTELLEN
3. CONTRACT!! → LET OP HET ECHTE BEGANG!

VERTROUWEN IS EEN MIDDEL
VOOR HET ECHTE BEGANG
PROCES STUURT SAMENSTELLING VAN HET
PROJECTTEAM: DOEL BEDOELT SKILLS

- WAT WIL JE ZIJN BESLONNEN
- WAAR LIGT JE INVLOED?

IS DE OVERHEID INSTAAT OM DE JUISTE
VRAAG OP DE WERKTE ZETTEN??

↓
GEZUKWAARDIG =
VERTROUWEN

Inzichten

Als openbare ruimte zo belangrijk is voor **maatschappelijk welzijn** en als die openbare ruimte als **podium** kan dienen voor maatschappelijke ontwikkelingen:

- *Waarom meet de 'afdeling o.r.' dan haar succes af aan 'B-kwaliteit' of 'burgertevredenheid'? Waar is people & profit gebleven?*
- *En is de fysieke afdeling 'o.r.' de enige opdrachtgever?*
- *En wat doet 'beeldkwaliteit' dan in een effectbestek?*
- *Is functioneel specificeren de oplossing?*

Inzichten

Het organiseren van de o.r. is een kwestie van vraag en aanbod

Maximaal rendement treedt op waar de tekorten groot zijn!

Hoe groter het 'tekort' hoe groter de urgentie om te investeren!

Resultaten casussen

IBN de basis voor groei

- Nieuw bedrijfsmodel, versterking groen en menselijk kapitaal
- Invulling begrip leefbaarheid - gebruik maken van innovatie markt

- Methodiek oetsen resultaten koppelen aan stadsbrede ambities – niet alleen op burgertevredenheid

Resultaten casussen

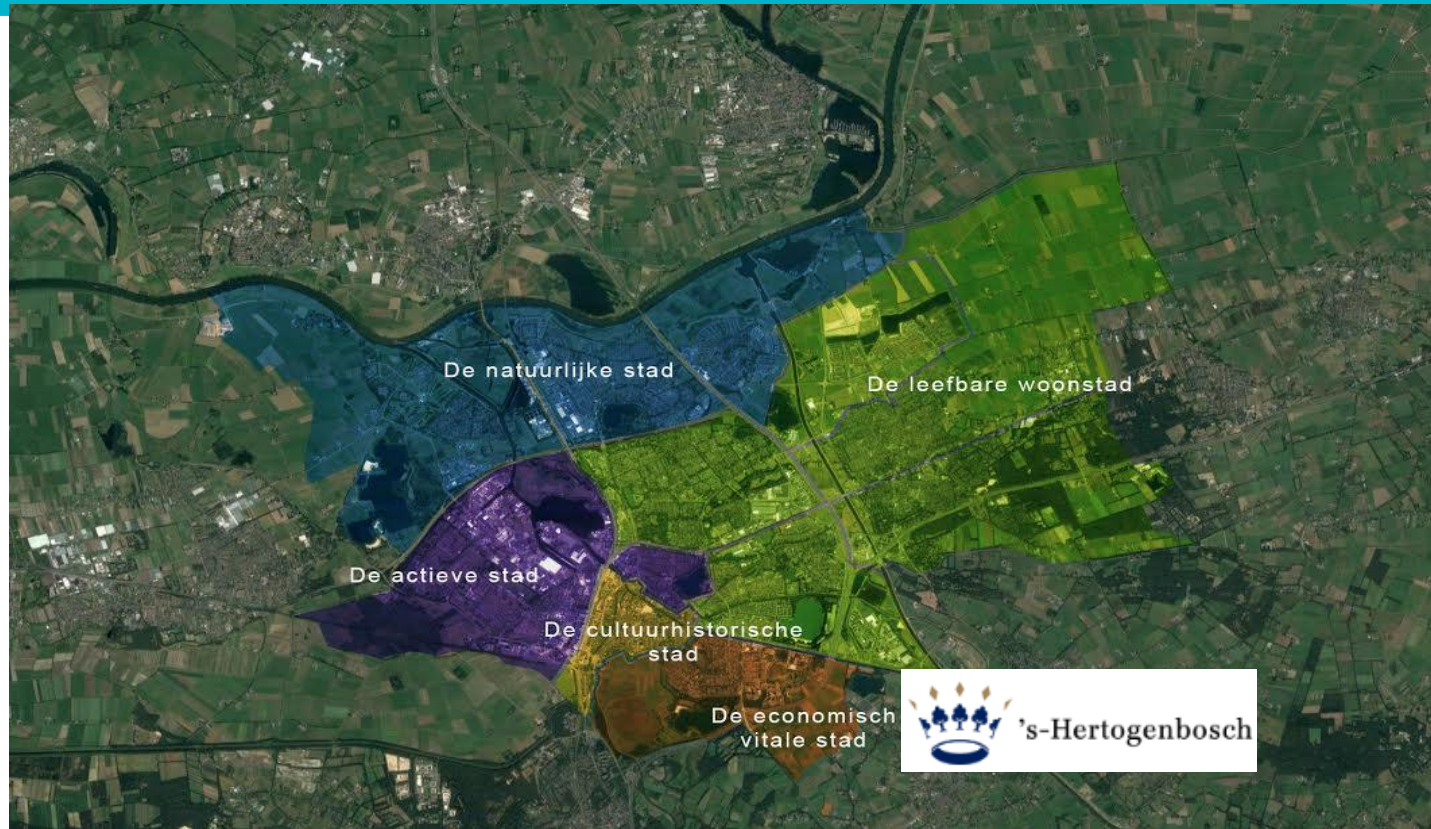

- Participatie als middel – niet als doel
- Toetsen op de juiste KPI's?
- Functioneel specificeren is noodzaak via BVP

- Om te bepalen waar meeste 'duurzaamheidswinst' te behalen is moet de grootste integrale behoefte duidelijk zijn

Voorbeeld 's -Hertogenbosch

Gemeente Tilburg: Duurzaam Besluitvormingsproces

DUURZAAM BESLUITVORMINGS- PROCES VAN GEMEENTE TILBURG, AFDELING RUV

TILBURG PAKT PLANET AAN - VOOR NU EN LATER

Kernwaarden als vertrekpunt:

Duurzaam ontwikkelen betekent gelijktijdig zorg hebben voor het welzijn van mensen, natuur en economie (People, Planet en Profit). Het doorlopen van een besluitvormingsproces, waarbij de belangen en voorkeuren van de drie verschillende kapstokken (People, Planet en Profit) en de strijdigheden daartussen worden afgewogen zodat zij met elkaar langdurig in evenwicht zijn. Indien de gemeente Tilburg die besluiten neemt op basis van de 6 kernwaarden en hierin altijd een balans zoekt, dan is de basis gelegd voor een duurzaam inkoopproces.

FASE 01 STADSNIVEAU

01
02
03
04

STADSANALYSE O.M.V. DE DESTEP-METHODE

Een Stadsanalyse op Demografisch, Economisch, Sociaal-cultureel, Technologisch, Ecologisch en Politiek-juridische onderwerpen.

OPSTELLEN KANSENKAART

In een kansenkarteit de overtuigende duurzaamheidsbelangen van de stad inzichtelijk maken aan de hand van de stadsanalyse.

KOPPELING MJP-PROJECTEN

De MJP-projecten koppelen aan de grootste duurzaamheidsopgaven uit de kansenkarteit.

VERTREKPUUNT DUURZAAMHEID

In deze fase wordt het vertrekpunt voor duurzaamheid vastgesteld aan de hand van bovenstaande stappen en de 6 duurzaamheidskernwaarden vanuit het beleid. Dit vertrekpunt is de leidraad voor fase 2.

FASE 02 PROJECTNIVEAU

EERSTE PROJECTAANZET - PRE-OPDRACHTFASE

Het bepalen van de globale opgave door het vertrekpunt van duurzaamheid mee te nemen in de projectbrief.

INVULLEN AMBITIEWEB - INITIATIEFASE

Nader bepalen van speerpunten door middel van het ambitieweb.

OPGAVE, INKOOPSTRATEGIE - DEFINITIEFASE

Het vaststellen van de opgave en het bepalen van de inkoopstrategie KPI's, gunningscriteria, aanbestedingsvorm, contractvorm.

ONTWERPEN PROJECT - UITVOERINGSFASE ONTWERP

Technische voorbereiding van het project en het implementeren van de duurzaamheidseisen in het project.

AANBESTEDEN PROJECT - UITVOERINGSFASE AANBESTEDEN

De opdracht gunnen aan de inschrijver die optimaal voldoet aan de eisen van de gemeente Tilburg.

UITVOEREN OPDRACHT - UITVOERINGSFASE UITVOEREN

Het duurzaam uitvoeren van het project, het toetsen van de KPI's en het afrekenen van de opdrachtnemer aan de hand van deze KPI's.

EVALUEREN & PROMOTEN - PROJECTAFRONDIG

Projectevaluatie, draagvlak creëren door te promoten van succesprojecten en het vastleggen van het doorlopen proces met de duurzaamheidsmeerwaarde.

05
06
07
08
09
10
11

Resultaten algemeen

Opdrachtgever

- Rendement daar te verwachten waar de urgentie hoog is
- Wat en waar *is* de opgave van de stad? Immers: groot tekort hoog rendement!
- Stadsbeheer is niet de enige stakeholder, niet eens de belangrijkste
- Voor het grootste effect in een vroeg stadium de juiste stakeholders betrekken, opstellen van maatregelen vanuit stadsbeheer uit ten boze...
- De opdrachtgever een afspiegeling moet zijn van de opdrachtnemer(s) (en vice versa).

Resultaten

Marktpartijen

- Nieuwe opgaven vragen meer onderscheidend vermogen van opdrachtnemer
- Aannemers kunnen en willen op 'zachte' KPI's worden afgerekend, mits de opdrachtgever de ruimte laat!
- Aannemers niet uit de voeten kunnen met én leefbaarheid én beeldkwaliteitseisen.
- Markt sneller tot creatieve oplossingen en samenwerkingsverbanden komt..
- Maar dan in vroeg stadium mee willen, kunnen en moeten denken!

Consequenties voor curriculum

Resultaten CoP voor het onderwijs

- Inzichten CoP vormen de basis hoe de studie ML haar studenten leert kijken naar investeringen in de o.r.
- In verschillende modules worden deze inzichten meegenomen en wordt direct gebruikt gemaakt van het netwerk CoP.
- Door het meedraaien in een CoP ontwikkelen de studenten een netwerk wat een uitstekende start is voor hun carrière.
- Docenten blijven op de hoogte van de laatste ontwikkelingen en worden uitgedaagd een meerwaarde te creëren voor de deelnemers.

Curriculum

Modulenbeschrijving curriculum Management van de Leefomgeving

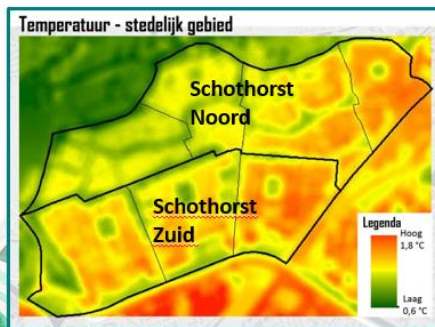
	Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4
1	Het landschap	De stedelijke omgeving	De gebiedsontwikkeling	De gebiedsinrichting
2	Ontwerpen in concept en detail (LD) Realisatie (LE) Ruimtelijk beleid (LPD)	Ontwerpen met landschap en ruimte (LD) Strategisch beheer (LE en LPD)	Integrale planvorming (LD, LE en LPD)	Ontwerpen voor stad en natuur (LD) Operationeel beheer (LE) Mens en Proces (LPD)
3	Stage dertig weken (binnen- en buitenland)			
	Verbredingsminor	Verbredingsminor	Verbredingsminor	Verbredingsminor
4	Project-specialisatie		Beroepsopdracht (BO)	
	Onderzoek-specialisatie			

Investeringen Amersfoort

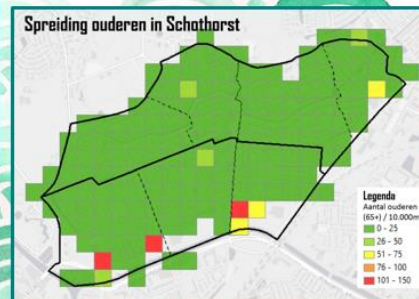
Module Strategisch beheer, 2^e jaar

*‘maximaal rendement uit
Investeringen in de o.r.’*

Klimaatverandering

Temperatuurstijging van 0,5°C per 25 jaar

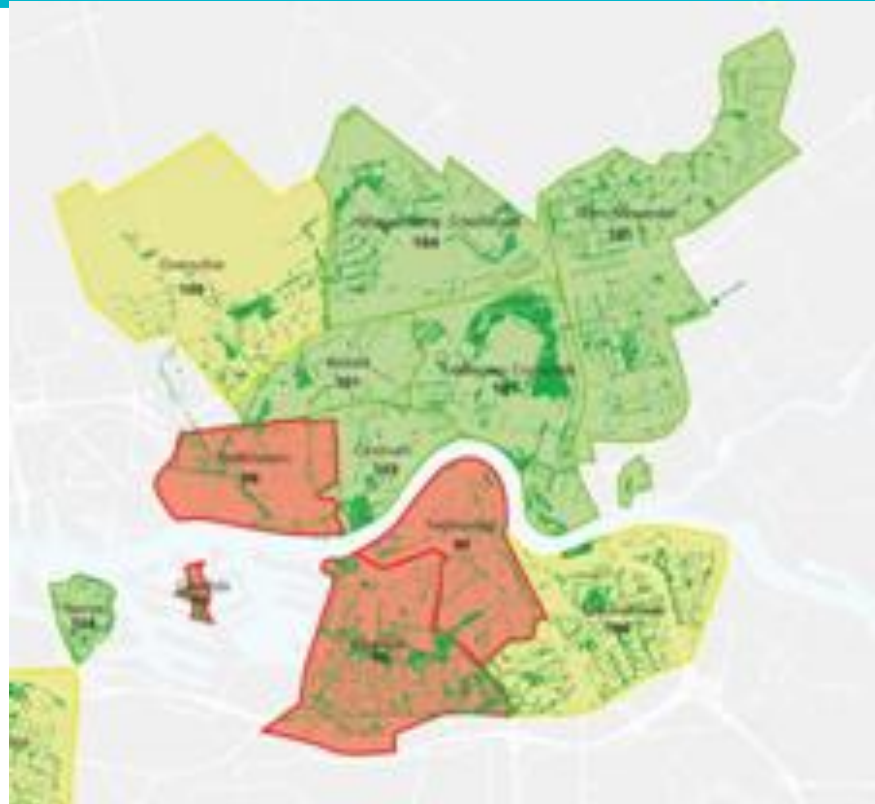

Gemeente Amersfoort (GIS data)

Gezondheidsituatie Rotterdam

Module Stad en groen, 4^e jaar

*‘maatschappelijk belang v.d. o.r.
organiseren en maximaliseren’*

Management en analyse Tilburg

Module Management en analyse,
4^e jaar

‘organiseren van stedelijk beheer’

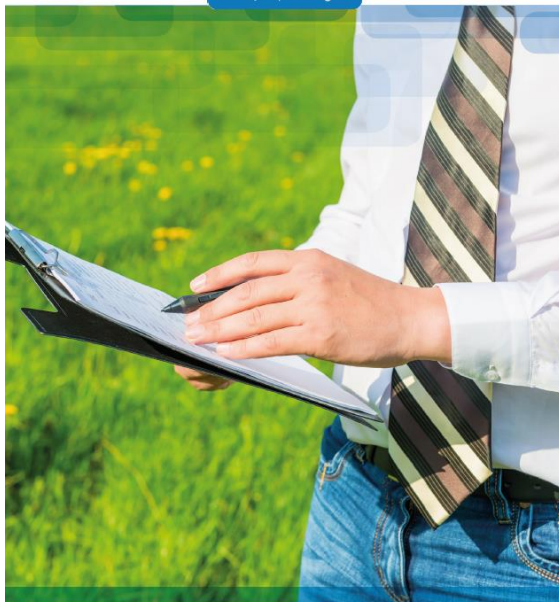
Cursussen werkveld

kennistransfer en
bedrijfsopleidingen

Strategisch Beheer Openbare Ruimte

kennistransfer en
bedrijfsopleidingen

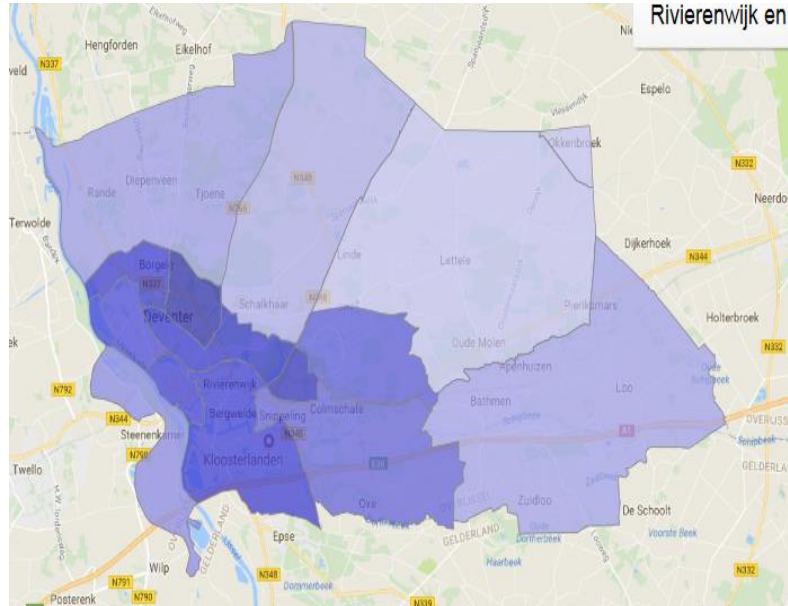
Nieuwe contractvormen openbare ruimte

Strategisch beheer

Strategisch beheer

***‘hoe organiseer ik de mijn beheer
in de o.r. ten aanzien van de
opgave die er spelen’***

Deelnemers zijn gemeenten, aannemers, adviesbureaus

<http://www.staatvandeventer.nl/svd/>

Nieuwe Contractvormen openbare ruimte

Inzicht ontwikkelen in **verhouding**
opgave en contractvormen en
handvatten bieden voor de
veranderende rollen van
opdrachtgevers en
opdrachtnemers.

Deelnemers: Aannemers,
gemeenten

Vervolg

- Nieuwe CoP in 2018
- Wederom de koppeling tussen CoP en curriculum
- Actief verspreiden inzichten aan het werkveld